

Remissvar

Epost: u.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer: U2022/01572

Remissvar - En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17)

Vuxenutbildning i samverkan (VIS) har inbjudits att lämna synpunkter på ovan angiven remiss. En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17). VIS yttrande består av en inledning samt synpunkter.

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan, ViS, är en branschorganisation för vuxenutbildare. Organisationen representerar offentliga och privata vuxenutbildare över hela Sverige. ViS har inbjudits att lämna synpunkter på ovan angiven remiss.

Bakgrund och utredningens uppdrag

Utredningen har fått i uppdrag att föreslå hur en ersättning till utbildningsanordnare för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (SFI) som baseras på uppnådda språkresultat, en s.k. SFI -peng, kan utformas. Syftet med en sådan ersättning ska vara att stimulera och ge utbildningsanordnare stärkta incitament att verka för en större måluppfyllelse för eleverna, så att resultaten och genomströmningen i SFI förbättras.

Utredningen har haft i uppdrag att utreda, utforma och föreslå hur en ersättning till utbildningsanordnare för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare kan utformas baserat på uppnådda språkresultat. Enligt utredningen ska möjliga standardiserade och i förhållande till utbildningsanordnaren oberoende mätinstrument analyseras för värdering av inledande språknivå och uppnådda språkresultat och föreslå ett system för hur progressionen ska mätas som underlag för en SFI-peng. Utredningen föreslår att ett nytt bedömningsinstrument utvecklas som kan användas som såväl progressionstest som lärverktyg. Progressionstestet föreslås vara obligatoriskt att delta i för alla SFI elever. Alla elever gör delproven i hörförståelse, läsförståelse och skriftlig färdighet när de av lärare bedöms vara nära kursavslut. En representativ grupp av elever per utbildningsanordnare väljs ut för att göra det muntliga provet, där tekniken ännu inte är tillräckligt mogen för adekvat automatisk bedömning.

Utredningen föreslår digitala mätinstrument för inledande värdering av språknivå samt digitala mätinstrument för uppnådda språkresultat.

Utredningens förslag av ett oberoende nationellt likvärdigt mått svarar direkt mot kritiken som framförts om bristande systematiskt kvalitetsarbete. Mätinstrumentet ska fungera oberoende och vara nationellt standardiserat i förhållande till utbildningsanordnarna. Direktivet framhåller också att kunskapskraven i kursplanen för

sfi i muntlig interaktion och muntlig produktion ska särskilt beaktas. Mätningarna behöver dock inte sammanfalla med A, B, C och D kurserna utan bör också kunna vara fristående från dessa då det i ett enskilt fall kan vara viktigt att det är möjligt att skapa en lägesbild även före fullbordandet av en kurs.

Vidare föreslår utredningen att huvudmannen för utbildningen ska ansvara för att progressionstest genomförs. En bestämmelse om detta ska införas i skollagen. För det fall kommunen har SFI utbildningen på entreprenad så är det fortfarande huvudmannen som ansvarar för genomförandet av progressionstestet.

VIS synpunkter och förslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Utredningens förslag: *Inom utbildning i svenska för invandrare ska det användas progressionstest som mäter elevens kommunikativa språkförmåga. Testet ska utgå från de kunskaper och färdigheter som utbildningen syftar till att ge. Huvudmannen ansvarar för att progressionstest genomförs.*

VIS tillstyrker inte förslaget men instämmer i att det behövs ett oberoende mått på språkprogression som kan användas på nationell nivå och anser att det är viktigt med tillförlitlig statistik för SFI. VIS anser att Kliva-utredningen (Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk SOU 2020:66) framhåller ett antal förslag som kan innebära positiva förändringar för likvärdigheten och kvalitén i SFI undervisningen. I VIS remissvar för KLIVA framhåller VIS att fasta kurstider och ett mått på tilldelad tid, skulle öka möjligheterna att mäta progression. Idag finns inom den kommunala samt upphandlade region olika varianter på detta vilket är problematiskt.

VIS bedömer att utredningens förslag kommer leda till en utökad administration för huvudmannen som kommer bli väldigt resurskrävande, för att genomföra digitala mätinstrument för inledande värdering av språknivå samt för uppnådda språkresultat. Vid både små och stora volymer finns en problematik kring både lokal-, personal- och ekonomifrågor, då förslaget kräver en uppbyggnad av ett testcenter. Det är otydligt varför progressionstest behöver införas i förhållande till dagens struktur med nationella prov som innehåller både en skriftlig och en muntlig del, precis som progressionstesten är tänkta att innehålla. VIS menar att en väg att gå är att digitalisera och utveckla de befintliga SFI proven istället. Vidare anser VIS att det behövs en fördjupad analys kring incitamenten för att eleven ska delta samt konsekvenserna vid ett avböjt deltagande.

VIS anser att förhållandet mellan progressionstest och de nationella proven behöver utredas ytterligare.

1.3 Förslag till förordning om statsbidrag för sfi-peng till utbildningsanordnare

Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag för sfi-peng till utbildningsanordnare. Statsbidraget baseras på uppnådda språkresultat inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

Utredningen föreslår ett införande av en mervärdesmodell samt en nationell ersättning i form av en sfi-peng. Ersättningen, den så kallade sfi-pengen, ska betalas ut till utbildningsanordnarna genom ett statsbidrag. Statsbidraget är tänkt att baseras på resultatet av progressionstestet efter att det justerats utifrån mervärdesmodellen. En utbildningsanordnare som har ett högre mervärde ska få minst lika mycket ersättning som en utbildningsanordnare som har ett lägre mervärde per heltidsstuderande elev. Utredningen föreslår en ersättningsmodell som innebär att starkast incitament till förbättring ges till utbildningsanordnare med låga mervärden, men att ersättningen per heltidsstuderande elev ändå är högre men konstant för anordnare med höga mervärden. Utredningen föreslår att potten för den rörliga ersättningen ska motsvara en (1) procent av de totala kostnaderna för SFI utbildning i riket. Den rörliga ersättningen bestäms av en anordnares position i rankingen som mervärdena ger.

VIS ser en problematik med att utredningen föreslår att finansieringen ska ske genom statsbidraget för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (yrkesvux). Vidare anser VIS att potten för den rörliga ersättningen och en anordnares position i rankingen som mervärdena ger, behöver utredas på djupet då ersättningens storlek utgör en marginell del för att stärka incitamenten till utveckling. Därmed uppfylls inte syftet att stimulera och ge utbildningsanordnare stärkta incitament för att verka för en större måluppfyllelse inom SFI.

Vidare är VIS bedömning att en mervärdesmodellen samt en nationell ersättning i form av SFI peng genom statsbidrag inte nödvändigtvis kommer gynna utvecklingen av SFI nationellt. Utmaningen ligger inte i att bedöma elevernas kunskaper, utan snarare behövs en likvärdighet nationellt när det gäller kurstider samt ersättningsmodeller så SFI kan erhålla tillförlitlig statistik. VIS anser att Kliva-utredningen (Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk SOU 2020:66) framhåller ett antal förslag som kan innebära positiva förändringar för likvärdigheten och kvalitén i SFI undervisningen bland annat fasta kurs- och studietider per SFI kurs.

Det finns en avsaknad av likvärdighet avseende studietid för SFI studier samt ersättningssystem som är likvärdig och jämförbar idag. Vidare finns det en stor utmaning att jämföra SFI kommunvis då SFI kostnader idag täcks av både bla kommunbidrag och statsbidrag beroende på hur kommunen valt att anordna sfi undervisningen i kommunen.

VIS delar utredningens analys om utmaningar och problem med data kring progression, men ser inte att progressionsmätning nödvändigtvis behöver leda till att fler nya test införs inom SFI.

VIS avstyrker utredningens förslag i dess helhet.

Marie Egerstad

Ordförande

Vuxenutbildning i Samverkan

